

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa M. D.
przeciwko Bankowi (...) S.A. w W.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności i unieważnienie bankowego
tytułu wykonawczego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 listopada 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) przyznaje adwokatowi K.G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). W świetle ustalonego

orzecznictwa, w celu spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do przesłanek przedsądu z art. 398⁹ § 1 k.p.c. ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego w tym przedmiocie. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka powołała się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawiła w formie pytań: „czy w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez komornika w celu wykonania tytułu wykonawczego (tj. bankowego tytułu egzekucyjnego z nadaną klauzulą wykonalności), w przypadku, gdy nowy wierzyciel, zgłasza się do postępowania egzekucyjnego i podejmuje czynności, nie uzyskawszy jednak, sprzecznie z art. 788 § 1 k.p.c., nowej klauzuli wykonalności, zachodzi stan beczynności wierzyciela (bowiem czynności nowego wierzyciela należy uznać za niebyłe, a nie działa już poprzedni wierzyciel), o którym mowa w art. 823 k.p.c., ze skutkiem umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa, a dalej przedawnienia roszczenia z uwagi na brak czynności zmierzających do dochodzenia roszczenia?” oraz „czy sąd powszechny może - na podstawie art. 5 k.c. z uwagi na nadużycie prawa podmiotowego przez bank, tj. opieranie się na normie, co do której obalono domniemanie konstytucyjności - pozbawić wykonalności bankowy tytuł egzekucyjny, mimo że został wydany przed utratą mocy prawnej przez art. 96 i n. ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 128; dalej - pr. bank.) z systemu prawa na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego?”

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości

rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie ma być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Zagadnienie sformułowane przez powódkę nie ma cech określonych wyżej, gdyż zostały już objaśnione w orzecznictwie.

Podstawą wszczęcia i prowadzenia egzekucji jest tytuł wykonawczy, a zatem tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności (art. 776 k.p.c.). Takim tytułem w stosunku do powódki dysponował jej wierzyciel z umowy kredytowej, a mianowicie Bank (...) S.A., który na jego podstawie 28 sierpnia 2007 r. wszczął przeciwko niej postępowanie egzekucyjne. Bank ten 29 listopada 2007 r. podzielił się w trybie art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h., a następcą prawnym w stosunku kredytowym z powódką stał się pozwany w niniejszej sprawie, który kontynuował przeciwko powódce postępowanie egzekucyjne.

Przepisem, który pozwala na zsynchronizowanie zmian podmiotowych, do jakich doszło w ramach stosunku prawnego, którego dotyczy powstały już tytuł egzekucyjny z wymaganiami procesowymi, by takim tytułem posługiwał się wymieniony w nim wierzyciel w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym oznaczonego w tytule dłużnika, jest art. 788 § 1 k.p.c. Problemy w związku z wykładnią i stosowaniem tego przepisu zostały wyjaśnione w bogatym orzecznictwie, w tym także Sądu Najwyższego, a ostatnio szerzej w motywach wyroku Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2017 r., V CSK 484/16 (niepubl.), w których Sąd Najwyższy stwierdził, że pogląd o braku konieczności uzyskania przez ogólnego następcę prawnego wierzyciela klauzuli wykonalności stwierdzającej przejście uprawnień na jego rzecz, gdy zdarzenie powodujące takie następstwo miało miejsce już po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, w okresie, gdy prowadzona była kwestionowana przez powódkę egzekucja niewątpliwie było

dominujące w orzecznictwie i aprobowane w nauce. Osobną kwestią jest, że jeśli powódka jako dłużnicza oponowała przeciwko przytoczonej wykładni art. 788 § 1 k.p.c., to powinna była to czynić w toku postępowania egzekucyjnego, żądając jego umorzenia na podstawie art. 825 pkt 3 k.p.c., nie zaś już po zakończeniu tego postępowania. Trzeba podkreślić, że prowadzenie egzekucji sprzecznie z treścią tytułu wykonawczego, w tym także na rzecz podmiotu, który - w ocenie dłużnika - nie jest jego wierzycielem stanowi przesłankę umorzenia postępowania egzekucyjnego wyłącznie na wniosek. Z urzędu przepis ten nie mógł być zastosowany.

Sąd Najwyższy w postanowieniach z 5 października 2016 r., III CZP 52/16 (OSNC 2017, nr 7-8, poz. 83) i z 26 października 2016 r., III CZP 60/16 (niepubl.) wyjaśnił, że skutki przerwy biegu przedawnienia wywołanej przez zbywcę wierzytelności odnoszą się co do zasady także do cesjonariusza. Nabywa on wierzytelność w takim kształcie, w jakim przysługiwała ona zbywcy, także pod względem „stanu” jej przedawnienia. W konsekwencji, jeżeli bieg terminu przedawnienia uległ przerwaniu, cesjonariusz - wstępując w tę samą sytuację, w której w chwili zbycia wierzytelności pozostawał cedent - zostaje objęty skutkami tej przerwy. Innymi słowy, zgodnie z ogólnym założeniem, fakt zbycia wierzytelności pozostaje z zasady bez wpływu na bieg terminów przedawnienia oraz skutki zdarzeń kształtujących ten bieg, które nastąpiły przed dokonaniem cesji. To samo odnieść trzeba do sytuacji, gdy następstwo prawne w stosunku zobowiązaniowym jest konsekwencją przekształcenia spółki wierzyciela.

Pomimo uznania przepisów będących podstawą do wydawania bankowych tytułów egzekucyjnych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 14 kwietnia 2015 r., P 45/12 za niezgodne z Konstytucją, art. 97 prawa bankowego został uchylony nie na skutek wejścia w życie tego orzeczenia, lecz przez art. 1 pkt 4 ustawy z 25 września 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 1854), zmieniającej prawo bankowe z dniem 27 listopada 2015 r., a w świetle art. 11 ust. 3 tej ustawy bankowy tytuł egzekucyjny, któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowuje moc tytułu wykonawczego także po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. Z powyższego wynika, że wolą ustawodawcy było zachowanie w mocy bankowych tytułów egzekucyjnych powstałych przed dniem

wejścia w życie ustawy nowelizującej, także takich, na podstawie których banki jako wierzyciele po uzyskaniu klauzuli wykonalności prowadziły postępowania egzekucyjne przeciwko swoim dłużnikom. O pozbawieniu wykonalności takich tytułów mogą zatem zadecydować okoliczności merytoryczne dotyczące samej stwierdzonej nimi wierzytelności, nie zaś formalne, odnoszące się do ich statusu jako tytułów egzekucyjnych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398 § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O wynagrodzeniu pełnomocnika powódki Sąd Najwyższy orzekł stosownie do § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 7, § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016 r. poz. 1715).

jw